

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN WELZIEN
BRUSSEL

OBSERVATOIRE
DE LA SANTÉ ET DU SOCIAL
BRUXELLES

Synthese van de rondetafel

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT

2012

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Brusselse armoederapporten

De inhoud van het Brussels armoederapport werd vastgelegd in de ordonnantie van 20 juli 2006 “betreffende het opstellen van het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”. Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn werd belast met de uitwerking ervan.

Deze ordonnantie legt vast dat het armoederapport om de 2 jaar moet verschijnen en uit 5 delen bestaat: de (jaarlijkse) Welzijnsbarometer, het Thematisch rapport, de Gekruiste Blikken (externe bijdragen), het Brussels actieplan armoedebestrijding en de Synthese van het rondetafelgesprek. Op basis van deze verschillende katernen formuleert de Verenigde Vergadering tenslotte aanbevelingen met betrekking tot de strijd tegen armoede.

Voorliggende Synthese van de rondetafel vormt het laatste luik van het **Brusselse armoederapport 2012**:

- ☞ Welzijnsbarometer
- ☞ Thematisch rapport:
 - Deel I: Thematisch rapport “Jongeren in transitie, volwassenen in wording”
 - Deel II: Samenvatting van het actieonderzoek “De meerderjarigheid, een gevreesde overgang?”
 - Deel III: Gekruiste Blikken
- ☞ Brussels actieplan armoedebestrijding
- ☞ **Synthese van de rondetafel**

De verschillende rapporten zijn gratis beschikbaar op de website van het Observatorium (www.observatbru.be)

De inhoud van dit rapport mag overgenomen worden, mits duidelijke bronvermelding.

Gelieve op volgende wijze naar de synthese van de rondetafel te verwijzen:

Observatorium voor gezondheid en welzijn van Brussel-Hoofdstad (2013) ***Synthese van de rondetafel, Brussels armoederapport 2012***, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

COLOFON

Auteurs :

Sarah LUYTEN
Laurence NOËL

Depotnummer :

D/2013/9334/32

Voor meer informatie :

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel

Tel : 02/552 01 89

observat@ggc.irisnet.be

www.observatbru.be

Sarah LUYTEN

Tel : 02/552 01 53

sluyten@ggc.irisnet.be

DANKWOORD

Wij danken iedereen die bereid was om aan deze rondetafel deel te nemen.

We danken in het bijzonder de Leden van het Verenigd College van de GGC bevoegd voor het beleid inzake Bijstand aan personen en hun vertegenwoordigers voor de inleiding en de voorstelling van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012, de onderzoekers van het actie-onderzoek “Meerderjarigheid, een gevreesde overgang?” (Xavier Briké en Yolande Verbist) voor de presentatie van hun onderzoek en de panelleden die inzage hebben gegeven in hun werk met jongvolwassenen: Tina Martens (OCMW van Sint-Jans-Molenbeek), Lieven Monserez (Group Intro), Maité Stiévenart (@ home 18-24), Jacqueline Maun (Abaka) en Fatima Zaitouni (SOS Jeunes).

Het team van het Observatorium

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	6
I. Het brussels armoederapport 2012: een focus op jongvolwassenen	7
1. Thematisch rapport : Jongeren in transitie, volwassenen in wording	8
1.1 De transitie naar volwassenheid	8
1.2 Jongeren en de « sociale sector »	9
1.3 Hefbomen	9
1.4 Creativiteit, creatieve tijd	10
1.5 Nood aan wederzijds vertrouwen, bruggen en coördinatie	10
1.6 Een « turbulente » periode	11
2. De meerderjarigheid, een gevreesde overgang ?	12
2.1 « Jongeren van hier? »	12
2.2 « Jongeren van ginder? »	15
3. Het Brussels actieplan armoedebestrijding	117
3.1 De opzet van het actieplan	117
3.2 Armoederapportage	18
3.3 De 5 strategische assen van het actieplan	19
II. Werken met jongvolwassenen : enkele praktijkvoorbeelden	21
1. Jongvolwassenen en het OCMW – het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek	22
1.1 Sterke punten van de hulp voor de jongvolwassenen in het OCMW	22
1.2 Moeilijkheden bij de hulp voor de jongvolwassenen in het OCMW	24
1.3 Socioprofessionele inschakeling vanuit het OCMW	25
2. Jongvolwassenen in de bijzondere jeugdzorg – SOS jeunes – Quartier Libre en Abaka	227
2.1 De werking van SOS Jeunes en Abaka	227
2.2 Richtlijnen voor het werk met de jongeren	227
2.2.1 Onvoorwaardelijk onthaal 24/24 uur	227
2.2.2 Activiteiten als voorwendsel	28
2.2.3 Begeleiding	28
2.2.4 Onderdak als werkingsmiddel	29
3. Jongvolwassenen in een onthaaltehuis – @home 18-24	30
3.1 Vijf positieve aspecten	31
3.2 Vijf moeilijkheden	31
4. Jongvolwassenen inschakelen op de arbeidsmarkt – Groep Intro	33
4.1 De drie krachtlijnen van Groep Intro	33
4.1.1 Integraal en geïntegreerd werken	33
4.1.2 Samenwerken en groepsgericht werken	33
4.1.3 Niet vanuit de klacht vertrekken, maar vanuit de kracht	34
4.2 De veelzijdigheid van Groep Intro	34
4.3 Jongeren een plaats geven binnen Groep Intro	35
III. Werkpistes bediscussieerd tijdens de rondetafel	36
BIJLAGE I: DEELNEMERS AAN DE RONDETAfel	337

INLEIDING

Naar aanleiding van de publicatie van het Brussels armoederapport wordt er telkens een rondetafel gesprek georganiseerd, waar de conclusies van het rapport publiek besproken worden met alle betrokken actoren. De bedoeling is om nieuwe werkpistes te formuleren die het parlementair debat kunnen voeden en aan te zetten tot politieke actie in de strijd tegen armoede.

Het rondetafelgesprek vond plaats op 1 oktober 2013 en verzamelde 130 mensen, onder wie beleidsverantwoordelijken, lokale beleidsmakers, vertegenwoordigers van verenigingen die hebben meegewerkt aan het thematisch rapport en sociale hulpverleners.

De dag begon met een presentatie van de belangrijkste vaststellingen van de verschillende katernen van het Brussels armoederapport 2012. De Leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bevoegd voor het beleid inzake Bijstand aan personen presenteerden de belangrijkste krachtlijnen van het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012. Daarna werd het woord gegeven aan een panel van terreinorganisaties, die elk de kans kregen hun visie uiteen te zetten over het werken met jongvolwassenen in armoede: het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek, Groep Intro, @ home 18-24, Abaka en SOS Jeunes.

Voorliggende Synthese van de rondetafel herneemt de belangrijkste conclusies van het Brussels armoederapport 2012 en vat de interventies van de panelleden en de reacties van de zaal samen.

I. HET BRUSSELS ARMOEDERAPPORT 2012: EEN FOCUS OP JONGVOLWASSENEN

Ter inleiding enkele cijfers die een indicatie geven over de armoedeproblematiek bij Brusselse jongvolwassenen: de werkloosheidsgraad bij jongeren is, met 36 %, twee keer zo hoog als deze bij de 18-64 jarigen; een belangrijk aandeel van de Brusselse jongeren hebben een laag opleidingsniveau – bijna één jonge man op vier en één jonge vrouw op zes verlaat de school zonder een diploma van het hoger secundair onderwijs; steeds meer jongvolwassenen kloppen als gevolg van ernstige financiële problemen aan bij het OCMW – 7 % van de Brusselse jongeren ontvangt een leefloon of equivalent leefloon, ongeveer een derde onder hen is voltijds student. De sociale gezondheidsongelijkheden blijven hardnekkig voortbestaan: waar 92 % van de jongvolwassenen met een diploma van het hoger onderwijs zich in goede gezondheid voelt, daalt dit aandeel tot 80 % bij jongeren met maximaal een diploma secundair onderwijs. Het aantal thuisloze jongeren blijft toenemen: in 2010 verbleven 445 jongeren minstens één nacht in één van de 23 erkende opvangcentra die deelnemen aan de centrale registratie georganiseerd door La Strada¹. Deze cijfers over jongvolwassenen moeten gezien worden in de context van een grootstad, waar een groot deel van de bevolking in armoede leeft. De armoedeproblematiek is er een van alle leeftijden.

Jongeren in transitie naar volwassenheid, de ouders van morgen, staan voor belangrijke stappen in het leven, die elk een verhoogd armoederisico met zich meebrengen: alleen gaan wonen, een gezin stichten, werk zoeken, voor een eigen inkomen zorgen. Bij deze stappen krijgen ze een verantwoordelijkheid die ze als minderjarige niet hadden. Niet iedereen geniet echter de nodige middelen, tijd en steun om deze transities goed te volbrengen. Jongeren in armoede worden hierbij niet alleen geconfronteerd met materiële moeilijkheden (gebrek aan geld, goede huisvesting, slechte levensomstandigheden, ...), maar vaak ook met ontoereikende begeleiding of ondersteuning. Daarnaast speelt een gebrek aan zelfvertrouwen en toekomstperspectief veel jongeren parten.

Er treedt hierbij een paradoxale situatie op, waarbij juist van de meest kwetsbare jongeren het meeste verwacht wordt in een moeilijke context. Zij moeten onmiddellijk hun verantwoordelijkheid opnemen en op eigen benen staan, daar waar anderen dit proces veel langzamer kunnen doormaken.

¹ La Strada is het Brussels Steunpunt Thuislozenzorg

1. Thematisch rapport : Jongeren in transitie, volwassenen in wording

Het Thematisch rapport 2012 bundelt drie grote onderdelen:

- **Deel I “Jongeren in transitie...volwassenen in wording”** vormt de thematische kern van het Brussels armoederapport, waarin door middel van cijfermateriaal, gesprekken met sociale hulpverleners en focusgesprekken met de jongeren zelf een beeld gevormd wordt over de Brusselse jongvolwassenen in transitie op verschillende levensdomeinen en hun risico op armoede
- **Deel II “Meerderjarigheid, een gevreesde overgang”** geeft een samenvatting van een actieonderzoek dat in 2012 door de diensten bijzondere jeugdzorg SOS Jeunes-Quartier Libre en Abaka uitgevoerd werd. Er wordt hier uitgezocht hoe voor de meest kwetsbare jongeren een betere afstemming van bijvoorbeeld diensten bijzondere jeugdzorg met diensten voor volwassenen, hen uit de problemen kan helpen
- **Deel III “Gekruiste blikken”** omvat een verzameling van bijdragen over de problematiek van jongvolwassenen in armoede van diverse Brusselse koepelorganisaties, observatoria, federaties en referentiecentra.

Het rapport verzamelt voornamelijk inzichten op het microniveau: de leefwereld van de jongeren, de obstakels en de mogelijkheden die ze bijna dagelijks ervaren, de vaak constructieve maar soms ook moeilijke contacten tussen sociale hulpverleners en de jongeren.

1.1 De transitie naar volwassenheid

Transitie naar volwassenheid blijft een vaag en moeilijk te vatten begrip dat door iedereen anders wordt ingevuld. Voor sommigen betekent het een eigen inkomen verwerven, een eigen woning betrekken, een eigen gezin stichten,... voor anderen heeft het te maken met weten wat je wilt, in de buurt als volwassene aanzien worden, eindelijk verlost zijn van de leerplicht, enzovoort.

Op elk van deze verschillende vlakken kan er een preciaire situatie optreden: geen of een te laag inkomen, preciaire huisvesting, slechts tijdelijke of preciaire tewerkstelling, als jonge vrouw alleen een kind moeten opvoeden, conflicten thuis enz. Wanneer er teveel zaken tegelijk mislopen omwille van diverse factoren (een zeer moeilijk toegankelijke Brusselse huisvestings- en arbeidsmarkt, discriminatie, administratieve moeilijkheden, enz.) komen jongeren al te vaak in een erg preciaire situatie terecht. Daarenboven is de hulpverlening vaak zo versnipperd dat de factoren enkel één voor één kunnen aangepakt worden, terwijl enkel een (coherent) totaalpakket uitkomst kan bieden.

Het betreft een moeilijke periode die men noodzakelijkerwijs met de nodige bagage dient aan te vatten. Voor jongeren die opgroeiden in een kwetsbaar milieu ontbreekt deze bagage vaak. Maar

ook jongeren die niet uit een achtergesteld milieu komen, kunnen door een samengaan van verschillende factoren en problemen in armoede verzeilen.

Ook hier zijn preventieve acties daarom ook erg belangrijk. Een preventieve benadering van armoede bij jongvolwassenen dringt zich des te meer op wanneer men beseft dat de jongvolwassenen van vandaag ook de ouders van morgen zijn. Een fundamentele strategie in de strijd tegen kinderarmoede vormt dan ook bijvoorbeeld het investeren in de sociale inclusie en het verbeteren van de levensomstandigheden van de jongvolwassenen, om te vermijden dat 'jongvolwassen zijn' een synoniem wordt van 'kwetsbaar zijn'.

1.2 Jongeren en de « sociale sector »

De « sociale sector » moet vaak extra inspanningen leveren om jongeren te bereiken en dienstverlening op maat aan te bieden. Zonder deze inspanningen vinden slechts weinig jongeren de weg naar maatschappelijke hulpverlening. Er bestaat een belangrijke discrepantie tussen de leefwereld van de jongeren en wat de sociale sector hen te bieden heeft. Daar waar veel beleidsmaatregelen duidelijk focussen op opleiding en tewerkstelling, waren veel jongeren uit onze gespreksgroepen in de eerste plaats met andere zaken bezig als de relatie met familie en vrienden, het leven in hun buurt, hun moeizaam schoolparcours. De meest kwetsbare jongeren hebben in de eerste plaats tijd nodig om eerst alles op een rijtje te zetten, om prangende zaken in orde te brengen, om een sociaal ondersteunend netwerk te creëren, alvorens ze de tijd en energie hebben om te zoeken naar werk, te werken, of een opleiding te volgen. Jongeren onmiddellijk na een moeizaam, verplicht schoolparcours dat vaak gekenmerkt werd door falen, enthousiast maken voor een extra opleiding is vaak een utopie.

1.3 Hefbomen

Het gezin wordt door veel jongeren geïdentificeerd als de belangrijkste hefboom. Van zodra er met hun ouders, oudere broers of zussen of andere familieleden een zekere band bestaat, worden bepaalde moeilijkheden gemakkelijker overwonnen.

Indien het gezin als hefboom ontoereikend (of onbestaand) is, moet deze rol overgenomen worden door personen uit de buurt en kan de sociale sector een rol van betekenis spelen. Vooral de sociale hulpverleners die dichtbij de leefwereld van de jongeren staan – we denken dan in de eerste plaats aan buurtopbouwwerkers, vormingwerkers of trajectbegeleiders, kunnen inspelen op deze behoeften. Een hulpverlener die bijvoorbeeld een gelijkaardig parcours als de jongeren heeft afgelegd en er wel bovenop is geraakt, kan een zeer belangrijke rol spelen voor de jongeren als positief rolmodel en vertrouwenspersoon.

1.4 Creativiteit, creatieve tijd

Jongeren hebben een onduidelijk en onvolledig beeld van de hulpverlening die voor volwassenen beschikbaar is. Ze bevinden zich in de overgangsfase tussen twee duidelijk onderscheiden filosofieën inzake hulpverlening: kinderen worden onvoorwaardelijk geholpen en bij de hand genomen, volwassenen moeten daarentegen hun eigen verantwoordelijkheid opnemen.

Jongvolwassenen bevinden zich als het ware in de marge van beide systemen. Voor de jeugdzorg zijn ze doorgaans te oud. Voor wat de diensten voor volwassenen betreft, die zich hoofdzakelijk richten tot een publiek tussen 18 en 65 jaar, zijn de 18-jarigen dan weer erg jong.

Jongvolwassenen voelen zich al snel niet thuis, noch in de jeugdsector, noch in de sector voor volwassenen. Ze zoeken zelf naar oplossingen en leggen daarbij een grote creativiteit aan de dag. Deze creativiteit wordt echter niet altijd beloond. De plantrekkerij van de jongeren druist immers soms in tegen de regels. We denken dan aan hun schooltraject, het squatten van een woning, het samenwonen tegen de regels van het OCMW in indien ze het statuut alleenwonende hebben of tegen de wens van de huisbaas in enz. Deze plantrekkerij wordt al te vaak als een negatieve eigenschap gezien en afgestraft, in plaats van als een troef.

Niet enkel de jongeren zelf, maar ook organisaties zijn vaak heel creatief in het uitwerken van nieuwe begeleidingsvormen, oplossingen en strategieën. Deze zoektocht naar oplossingen speelt zich soms af in de marge of in de grijze zone van de bestaande wetgeving en er moeten soms creatieve oplossingen gezocht worden opdat de jongeren toch maar hun uitkering, leefloon of huisvesting kunnen behouden. Dit vraagt echter veel energie en tijd en deze zijn steeds minder beschikbaar.

1.5 Nood aan wederzijds vertrouwen, bruggen en coördinatie

Sommige jongeren vertrouwen de officiële structuren waarmee ze in contact komen niet, we denken dan aan het OCMW, Actiris, de school, het opleidingscentrum, enz. Anderzijds vertrouwen organisaties, diensten, de overheid de jongeren ook niet altijd. Er is dus weinig wederzijds vertrouwen. Dit kan resulteren in een non-take up van rechten of in een dienstverlening die weinig toegankelijk is voor jongeren.

Sommige diensten kennen heel veel administratieve regels of huisreglementen. Daar waar dit voor sommige jongeren duidelijk een houvast kan bieden, brengt het voor anderen onoverwinnelijke obstakels met zich mee.

Op niveau van de sociale sector en de dienstverlening maken een overvolle agenda, een gebrek aan expertise of aanknopingspunten met jongeren, enz. het vaak te moeilijk om een brug te maken. De jongeren op hun beurt praten niet altijd de zogenaamde administratieve taal, ze lopen letterlijk en figuurlijk verloren, hebben andere dingen aan hun hoofd die dringender opgelost moeten worden, enz. Specialisten op het vlak van coördinatie kunnen hier dan ook heel nuttig werk verrichten.

1.6 Een « turbulente » periode

De transitieperiode verloopt vaak turbulent, waarbij veranderingen zoals verhuizen, een tijdelijke job, een korte opleiding, enz. vaak gepaard moeten gaan met complexe administratieve handelingen (men moet een adreswijziging doorgeven, een nieuw dossier openen, een oud dossier terug het leven inroepen, enz.) en ervoor zorgen dat men tijdelijk rechten verliest. Voor sommige is het geen groot probleem om een maand te wachten op een werkloosheidsuitkering; wanneer men in armoede leeft en geen enkel sociaal vangnet heeft, is dit echter dramatisch. Voor personen die een turbulente periode doormaken, is administratieve vereenvoudiging meer dan een luxe, het is een noodzaak.

2. De meerderjarigheid, een gevreesde overgang ?

Presentatie door Mevrouw Yolande Verbist en de Heer Xavier Briké

Dit kwalitatief onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Leden van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bevoegd voor het beleid inzake Bijstand aan personen, ministers E. Huytebroeck en B. Grouwels, tracht inzicht te verkrijgen in wat er gebeurt wanneer jongeren op de dool meerderjarig worden. Een eerste deel focust op jongeren van hier, een tweede deel op jongeren die recent naar Brussel migreerden.

2.1 « Jongeren van hier ? »

« De meerderjarigheid is geen synoniem voor autonomie»

Het eerste wat in herinnering moet gebracht worden, is dat *meerderjarig worden*, zoals Jacques Moriau het stelt, *geen synoniem is voor autonomie*.

De wettelijke leeftijd en de psychologische leeftijd zijn niet noodzakelijk dezelfde, wat voor problemen kan zorgen. Men wil graag geloven dat 18 jaar worden synoniem is van vrijheid, maar dit is niet altijd het geval. De overgang naar meerderjarigheid impliceert vaak juist radicale breuken, waardoor jongeren zich eerder bedrogen voelen.

Vaak gebeurt er iets waardoor de jongere op de vlucht slaat. Deze vlucht komt soms voort uit een motivatie om niet meer ten laste te zijn voor hun omgeving, om hun omgeving te beschermen tegen zichzelf. Na deze vlucht zijn ze op zoek. Een zoektocht die aangegaan wordt met veel energie, maar die niet altijd geschikte oplossingen oplevert. Een zoektocht die door sommigen als weinig adequaat en soms zelfs gevaarlijk wordt aanzien.

Er zijn ook jongere die als het ware immobiel blijven, die schrik hebben om relaties aan te gaan, die schrik hebben van de anderen.

Er zijn samengevat drie mogelijkheden:

- De meerderjarigheid is de aanzet “om te beginnen dolen”
- De meerderjarigheid versterkt het “op de dool zijn”
- De meerderjarigheid brengt geleidelijk aan een einde aan het “op de dool zijn”.

Wanneer de meerderjarigheid het « op de dool zijn » in beweging zet

Sommige jongeren moeten het huis, of de instelling, verlaten op de leeftijd van 18 jaar. Z'n thuis verlaten wanneer men hier niet klaar voor is, van de ene dag op de andere, wordt vaak beleefd als een moment van enorme onzekerheid.

Er is slechts weinig tijd en plaats voor een overgangsfase. Er moet vaak gezocht worden naar rituelen die deze overgang begeleiden.

Wanneer het de ouders zijn die hun kinderen op hun 18 jaar aan de deur zetten, en deze jongeren vervolgens bij het OCMW aankloppen, richt deze laatste zich tot de ouders om de motieven te kennen. Als een instelling eenzelfde beslissing neemt en een jongere aan de deur zet, worden er duidelijk minder vragen gesteld: *“dat is normaal, dat is de wet”*. Nochtans is het niet zo dat deze jongeren die een instelling (moeten) verlaten beter gewapend zijn om deze autonomie op te nemen.

Men moet hier dringend bij stilstaan. Een moeilijk verleden kan een persoon wel degelijk versterken, maar veel vaker nog maakt het de persoon kwetsbaar. Hoe groter de economische en sociale moeilijkheden, hoe moeilijker de overgang naar meerderjarigheid verloopt. Hoe moeilijker je situatie, hoe harder je jezelf moet bewijzen.

Dit hele proces gaat vaak gepaard met het verbreken van alle banden.

Wanneer de meerderjarigheid het « op de dool zijn » versterkt

Voor jongeren die al langer op de dool zijn, die nergens ingeschreven zijn, die nog nergens hun “plaats” hebben gevonden, wordt het “op de dool zijn” vaak versterkt wanneer ze meerderjarig worden en de banden verbroken worden.

Deze jongeren zijn vaak sterk “gefragmenteerd”, en 18 jaar worden versterkt deze fragmentering alleen maar. Ofwel gaat men beroep moeten doen op andere diensten, ofwel verandert het personeel binnen de dienst (de diensten veranderen, of het personeel verandert). Daarnaast verandert de manier de maatschappelijke dienstverlening wordt ingevuld: van een globale maatschappelijke begeleiding naar een louter financiële hulp.

Ook de subsidiërende overheid en de vigerende wetgeving veranderen mee.

De diensten waar ze beroep op kunnen doen, zijn gespecialiseerder en gesegmenteerd.

Het betreft dus een opeenvolging van breuken, op alle niveaus, die een verhoogde kwetsbaarheid van de jongeren met zich meebrengen, omdat enerzijds hun herkenningpunten en anderzijds de verwachtingspatronen ten aanzien van hen veranderen.

Meerderjarig worden brengt, vanuit het standpunt van de jongeren, geen enkel voordeel met zich mee. Zij zien enkel nadelen.

De fragmentering van de instellingen en de dienstverlening komt op geen enkele manier tegemoet aan de behoeften van de jongeren. Ze versterken daarentegen vooral het “op de dool zijn” en de “desinstitutionalisering”.

Wanneer de meerderjarigheid geleidelijk aan een einde inluidt van het « op de dool zijn »

Voor enkele jongeren luidt het begin van de meerderjarigheid stilaan het einde in van hun “dooltocht”. Van deze jongeren kunnen we leren hoe er positieve veranderingen op gang gebracht kunnen worden.

Het betreffen jongeren voor wie volwassenen aanwezig waren en die er samen in slaagden een “rekbare” band te behouden, tussen afstand en nabijheid. Respectvol, mogelijkheden creërend, openheid... een band waar alles mogelijk is, waar niet alles vastligt, maar alles open staat.

Het betreffen jongeren die de mogelijkheid hebben gehad om te experimenteren, ze konden zich vergissen, opnieuw proberen, ... telkens net binnen de grenzen van het kader.

Voor deze jongeren, binnen deze voorwaarden, vormde het bereiken van de leeftijd van 18 jaar de motor van nieuwe mogelijkheden.

Van een ‘samen-dwalen’ naar een ‘samenhang’

Jongeren hebben een groot wantrouwen in de instellingen en geloven niet dat ze geholpen kunnen worden. Ze hebben zoveel teleurstellingen moeten verwerken dat ze alle vertrouwen verloren hebben. Het moment dat ze vertrouwen hebben opgebouwd, gaan ze deze positieve banden die net gecreëerd werden telkens afbreken (voor dat het de volwassenen is die het vertrouwen schendt). Het komt er op aan deze jongeren te begeleiden, op hun ritme.

De tendens naar een te sterke institutionalisering, gekenmerkt door een sterke specialisatie, segmentering en regelgeving, die de instellingen verlamt en de jongeren uitsluit, moet tegengegaan worden..

Het komt er daarentegen op aan jongeren een netwerk aan te bieden die zaken tot stand kan brengen, die een kader en ondersteuning biedt en niet beperkend werkt. Een netwerk waarin de spelers elkaar kennen, elkaar vertrouwen, een netwerk dat het niet-professionele en het gezin integreert.

Het opbouwen van een relatie met jongeren is geen professionele fout, het is daarentegen dat waaraan de jongeren behoefte hebben. Werken met jongeren is aangepast maatwerk. De activiteiten of handelingen zijn dan een voorwendsel om een relatie te creëren en een band op te bouwen. Het straatwerk, avond- of nachtwerk moet hierin sterk gevaloriseerd worden. Opdat werken buiten vastgestelde kaders op een of andere manier binnen het kader komt. Het is tenslotte belangrijk dat de hulpverleners een permanente vorming krijgen, dat ze ervaringen kunnen uitwisselen en zich samen kunnen buigen over vragen en problemen.

2.2 « Jongeren van ginder? »

Dit deel gaat over jongeren die een situatie ontvluchten in hun thuisland.

Ze beleven een zekere spanning tussen **een openheid van het denkbeeldige** (door de media, de globalisering, NICT²) en de realiteit, een **geslotenheid van het mogelijke** (migratiebeleid, het identitaire terugplooiën in tijden van crisis).

Jongeren in “ballingschap”

Jongvolwassenen die recent migreerden (en zich op het Brussels grondgebied bevinden) ontvluchten misschien niet altijd militaire conflicten, maar ze zijn wel altijd op de vlucht voor een voor hen onhoudbare situatie. Deze individuele drijfveren en parcours monden uit in internationale migratiestromen. Het is belangrijk om de migratiestromen te zien in de wereldwijde evoluties, politieke, economische en culturele processen. De globalisering heeft voor een versterking van de ongelijkheden tussen Noord en Zuid gezorgd en voor een verandering van het sociale weefsel en een afbraak van sociale banden en de traditionele cultuur³.

Deze jongeren op de vlucht bevinden zich in feite in een tijdelijke situatie, die echter blijft duren. Ze kunnen zich nergens installeren, kunnen niet terugkeren.

De ballingschap veroorzaakt altijd een psychisch en sociaal lijden, ze gaat immers gepaard met ervaringen van afwijzing, vernedering, ongelijkheid. De jongeren zeggen dat ze transparant, onzichtbaar, betekenisloos zijn geworden voor de anderen.

Eens ze in het Brussels Gewest zijn aangekomen, worden hun dromen aan diggelen geslagen. Ze hebben geen geldig diploma, leven op straat of in squats en beseffen dat ze hun familie die achtergebleven is in het thuisland niet kunnen ondersteunen, dat ze niet verder kunnen studeren of gaan werken.

Er zijn complexe administratieve procedures, en zodra ze 18 jaar zijn, worden de overlevingsstrategieën alsmatig ingewikkelder en is er een grotere kans om teruggestuurd te worden.

² Nieuwe informatie- en communicatietechnologie

³ In verschillende ontwikkelingslanden werken de klassieke wegen tot succes niet langer (diploma, tewerkstelling, huwelijk). Het bewustzijn van een statuut van “arme” drijft de nieuwe generaties ertoe het platteland, de familiale en culturele tradities te verlaten.

Enkele vaststellingen uit het onderzoek

Diensten en instellingen laten de meest fragiele bevolking soms in de kou staan. Men moet komen tot globale praktijken die niet leiden tot een ping-pong spel tussen instellingen, die de neiging hebben zich steeds meer te specialiseren en de jongeren bijgevolg van de ene instelling naar de andere doorsturen.

De administratieve organisatie moet vereenvoudigd worden en ten dienste staan van de personen. De informatie wordt slechts gedeeltelijk doorgegeven (vaak onvolledig en soms onjuist). Omdat de procedures complex zijn en vaak veranderen beheersen de hulpverleners ze vaak onvoldoende.

Er is absoluut nood aan onvoorwaardelijke onthaalplaatsen die beantwoorden aan de basisbehoeften. Verschillende jongeren die aankloppen bij de sociale diensten hebben bijvoorbeeld al nachtenlang niet fatsoenlijk geslapen of gegeten en zijn bijgevolg niet in staat eerst een reeks administratieve stappen te ondernemen. Men moet de sociale hulpverlening aanpassen aan de nieuwe realiteiten.

Ook bij deze jongeren is het creëren van banden noodzakelijk. De jongeren geven aan dat ze nood hebben aan een vertrouwens- en referentiepersoon.

De hulpverleners op het terrein zijn ongerust over de huidige tendensen van het asiel- en migratiebeleid. Het wordt hoog tijd om na te denken over hoe iedereen samen kan leven in Brussel, met respect voor elk individu.

3. Het Brussels actieplan armoedebestrijding

Presentatie door Mevrouw Sabine DAENENS (Kabinet van Minister B. Grouwels) en de heer Luc NOTREDAME (Kabinet van Minister E. Huytebroeck)

3.1 De opzet van het actieplan

Het actieplan is een document van politieke aard

Het Brussels actieplan armoedebestrijding 2012 is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen drie groepen actoren:

- De vier overheden die het “protocol tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies inzake het armoedebeleid” hebben ondertekend
- De overheden van de Vlaamse gemeenschap, de Federatie Wallonië-Brussel en de Brusselse OCMW's
- De verschillende adviesorganen die hun advies hebben ingediend.

Het actieplan werd goedgekeurd door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Colleges van de drie Brusselse Gemeenschapscommissies. De overheden van de Vlaamse Gemeenschap en de Federatie Wallonië-Brussel namen akte.

Le plan d'action est basé sur un inventaire, et sera suivi et évalué

Elk lid van de permanente interkabinettenwerkgroep stelde in de eerste plaats een overzicht op van de acties die binnen hun beleidsdomein reeds ondernomen werden in verband met de strijd tegen armoede bij jongvolwassenen. Deze informatie werd verzameld in een inventaris die een gedetailleerd overzicht geeft met onder meer budgettaire informatie over het lopende beleid. Deze inventaris maakt integraal deel uit van het actieplan en is beschikbaar op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel. Het actieplan is gebaseerd op deze inventaris.

De permanente interkabinettenwerkgroep engageert zich vervolgens om het actieplan toe te passen, op te volgen en te evalueren. In 2014 zal er een opvolgingsrapport worden overhandigd aan de Regering en de Colleges.

Het actieplan

Het actieplan definieert de krachtlijnen en strategische assen van het armoedebestrijdingsbeleid bij jongvolwassenen. Het is opgebouwd op basis van vijf convergerende assen en 19 strategische doelstellingen. Sommige doelstellingen werden verder aangevuld met operationele doelstellingen en concrete acties. Dit geeft in totaal 47 beleidsacties.

Onder deze strategische assen vallen zowel bestaande beleidsmaatregelen als nieuwe doelstellingen; het actieplan omvat meer bepaald:

- beleidsmaatregelen die vandaag reeds in uitvoering zijn
- doelstellingen die gericht zijn op een evaluatie, bijsturing of versterking van bestaand beleid
- nieuwe beleidsacties die zich momenteel in een planningsfase bevinden
- doelstellingen die eerder op strategisch niveau geformuleerd zijn en op korte of langere termijn geoperationaliseerd en uitgevoerd moeten worden.

De publicatie van dit actieplan vormt niet het eindpunt, maar juist het beginpunt van de ontwikkeling van een gecoördineerd, transversaal beleid inzake armoedebestrijding bij jongvolwassenen in het Brussels Gewest op korte, middellange en lange termijn.

3.2 Armoederapportage

Het actieplan is slechts één van de vijf onderdelen van het armoederapport. Dit armoederapport – een heel pak pagina's, met zeer interessante documenten die soms pas jaren later productief worden - is op zijn beurt slechts een onderdeel, zij het een cruciaal onderdeel, van wat men zou kunnen noemen het proces van armoederapportage. Het is dit concept van "armoederapportage" dat bepalend is voor het antwoord op de vraag naar de zinvolheid van een actieplan anno 2013

Dit proces van armoederapportage, met alles wat het inhoudt :

- aan onderzoek (weliswaar minder fundamenteel onderzoek dan actie-onderzoek en beleidsvoorbereidend onderzoek)
- aan informatiegaring en –uitwisseling – zeker niet onbelangrijk tussen overheden en tussen kabinetten
- aan discussie en debat, aan politieke onderhandeling en besluitvorming
- aan evaluatie van de uitvoering van beslissingen, en van de al dan niet behaalde resultaten.

... doit être considéré comme un **instrument de développement et de coordination politiques**.

Het proces van armoederapportage heeft het volgende al opgeleverd:

- een beleidsnota armoedebestrijding, hetgeen vrij uniek is in een gewest waar beleidsnota's eerder schaars zijn, laat staan intergouvernementele beleidsnota's
- een samenwerkingsprotocol tussen de 4 Brusselse overheden waarin de oprichting en werking wordt geregeld van een permanente interkabinettenwerkgroep, waartoe ondertussen andere overheden zijn toegetreden – dit is een realisatie van formaat, die we in de toekomst moeten koesteren en verder uitbouwen – en waarvan de

opdrachten ondertussen verder uitbreiden, zoals de redactie van een beleidsnota thuislozenzorg voor het einde van dit jaar

- een aantal actieplannen die een blijvende invloed zullen uitoefenen op de uitvoering van het huidige beleid, en het ontwikkelen van beleid in de toekomst
- tenslotte de voorzichtige aanzetten tot evaluatie van het beleid, zowel evaluatie ex-ante (zoals de armoedetoets, vandaag in ontwikkeling, morgen een onderdeel van de beleidsvoorbereiding) als evaluatie ex-post, een evaluatie die veel verder gaat dan het sanctioneren van het gevoerde beleid via verkiezingen.

Vanaf de ordonnantie van 1991 was het motto van de Brusselse armoederapportage *“mieux connaître pour mieux combattre”* – het zou een variatie kunnen zijn op het thema van *“evidence-based policy”*. Maar uiteindelijk is het doel een vermindering van de armoede - in al zijn versies gaande van de “uitroeijing van de armoede” tot “ervoor zorgen dat de uitstroom uit de armoede groter wordt en blijft dan de instroom in de armoede”. Idealiter zou meer en betere kennis moeten leiden tot beter handelen - beter beleid dus – dat op zijn beurt zou moeten leiden tot betere resultaten. De link tussen kennis – handelen – resultaten is echter complex en zelfs problematisch, maar dit ondermijnt niet het belang van armoederapportage en de zinvolheid van actieplannen.

3.3 De 5 strategische assen van het actieplan

1er AS : ARMOEDE BESTRIJDEN MET KENNIS VAN ZAKEN

Onder deze eerste as wordt prioriteit gegeven aan de evaluatie van de impact van het bestaande beleid op de meest kwetsbare jongeren, en meer in het bijzonder de impact van de bestaande tewerkstellingsmaatregelen op jongeren die het verst van de arbeidsmarkt staan.

2^e AS : EEN BELEID ONTWIKKELEN DAT GERICHT IS OP JONGVOLWASSENEN

Als we alle Brusselse jongvolwassenen, ongeacht hun herkomst of sociaal-economische status, duurzame toekomstperspectieven willen bieden en hen de toegang tot de sociale grondrechten willen verzekeren, is het noodzakelijk op de verschillende levensdomeinen een specifiek beleid te ontwikkelen voor de 18-25 jarigen.

Onder deze as vindt u verschillende doelstellingen op het domein van tewerkstelling, OCMW-hulpverlening, de strijd tegen voortijdig schoolverlaten, (beroeps)opleiding, eerste beroepservaringen, huisvesting, gezondheidspromotie, cultuur, jeugd en sport.

3^e AS: ONTWIKKELEN VAN EEN COHERENTE AANPAK VAN DE OVERGANG TUSSEN DE ADOLESCENTIE EN DE VOLWASSENHEID

Het bereiken van de leeftijd van 18 jaar betekent voor heel wat jongeren nog te vaak een drastisch breukmoment.

In deze beleidsvisie moet aandacht zijn voor de verschillende dimensies van de transitie van adolescentie naar volwassenheid: de continuïteit en de afstemming van de begeleiding en de hulpverlening verzekeren, het versterken van de transities tussen onderwijs, opleiding en werk, het verbeteren van de toegang tot kwaliteitsvolle informatie over de sociale grondrechten van jongvolwassenen, enz.

4^e AS: BIJZONDERE AANDACHT BESTEDEN AAN DE MEEST KWETSBARE JONGVOLWASSENEN

Transversaal doorheen het hele beleid, moet voortdurend bijzondere aandacht besteed worden aan de meest kwetsbare jongeren. Een aantal van de meer algemene voorzieningen en maatregelen slagen er vandaag nog onvoldoende in om doeltreffende antwoorden te bieden aan de meest kwetsbare jongvolwassenen die geconfronteerd worden met een multiple armoedeproblematiek en meervoudige sociale uitsluiting.

Er is dan ook nood aan een bijzondere aandacht en een specifieke benadering voor de meest kwetsbare jongvolwassenen. Ze hebben nood aan een specifieke begeleiding, op lange termijn, en een die rekening houdt met mislukkingen en falen.

Hierbij staat centraal dat een beleid dat uitsluitend gericht is op een onmiddellijke inschakeling op de arbeidsmarkt, ontoereikend is voor de meest kwetsbare jongeren. Deze inschakeling op de arbeidsmarkt moet terdege voorbereid en volledig in samenwerking met de jongere ontwikkeld worden, rekening houdend met zijn of haar moeilijkheden, en het parcours dat hij of zij reeds afgelegd heeft.

5^e AS: HET BELEID AANPASSEN AAN HET TOENEMEND AANTAL JONGVOLWASSENEN EN HUN SPECIFIEKE BEVOEGDHEDEN

De bijzondere demografische evolutie van het Brussels Gewest, met een sterke verjonging, een groot aandeel jongvolwassenen en een voortdurend toenemend aantal geboorten, brengt belangrijke uitdagingen met zich mee op het vlak van armoede. Onder deze 5^e as worden doelstellingen geformuleerd op het vlak van een aangepast jobaanbod, de toegang tot kwaliteitsvolle kinderopvang, aangepast aan de behoeften, en de strijd tegen discriminatie.

II. WERKEN MET JONGVOLWASSENEN : ENKELE PRAKTIJKVOORBEELDEN

Uit het thematisch rapport komen enkele aanbevelingen naar voren voor de hulpverlening van jongvolwassenen, zoals het voorzien van een intensieve begeleiding, voorzien van voldoende tijd en ruimte voor vallen en opstaan, voldoende middelen om een autonoom leven op te bouwen, ...

Deze globale aanbevelingen kunnen echter op verschillende manieren uitgewerkt worden. Een houvast bieden aan jongeren kan gebeuren door duidelijke afspraken en regels, door er altijd en onvoorwaardelijk voor hen te zijn of door acties te ondernemen in hun eigen leefwereld.

Bruggen bouwen tussen de verschillende sectoren is een wens van iedereen, maar dit gebeurt binnen specifieke beperkingen van hun opdracht en is niet altijd evident.

Men speelt in de mate van het mogelijke in op de specifieke behoeften van jongvolwassenen, rekening houdend met de “turbulente” periode die ze doormaken. Inspelen op deze behoeften is echter geen eenvoudige opdracht; het gebeurt in een moeilijke grootstedelijke context en verloopt niet altijd zonder conflicten tussen de jongeren en de hulpverleners.

Tijdens de rondetafel werd dieper ingegaan op vier praktijkvoorbeelden van terreinorganisaties die vanuit een heel verschillend kader werken binnen een verschillend levensdomein.

1. Jongvolwassenen en het OCMW – het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek

Mevrouw Tina Martens, Secretaris van het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek

Elke jongere wordt begeleid binnen een zogenaamd maatschappelijk integratietraject. Dit traject heeft als doel het bevorderen van de maatschappelijke integratie door de inschakeling van de persoon in het arbeidsproces (beoogd resultaat op termijn) – en het wordt tevens gezien als de vervulling van de wettelijke voorwaarde tot werkbereidheid.

Er wordt een traject op maat uitgewerkt door een aantal gespecialiseerde diensten samen met de persoon in kwestie. De begeleider en de OCMW-gerechtigde werken samen aan de opbouw en de verwezenlijking van een beroepsproject, dit in elkaar opeenvolgende fasen.

De gespecialiseerde diensten die hiertoe bijdragen zijn:

- Alfabetiseringscel: alfabetisering + FLE⁴
- Projectfacilitatoren: uitwerken van een – haalbaar - beroepsproject
- Studie- en Opleidingscel: begeleiding en nauwe opvolging van studie- en opleidingsprojecten
- Cel Werk: aanleren van sollicitatievaardigheden + arbeidsbemiddeling
- Tewerkstellingcel artikel 60: beheer van 350 arbeidsplaatsen, binnen en buiten het OCMW (in samenwerking met tewerkstellende partners)
- Begeleidingscel Post artikel 60: warme overdracht naar de « werkelijke » wereld van arbeid en sociale zekerheid (werkloosheid).

1.1 Sterke punten van de hulp voor de jongvolwassenen in het OCMW

1. Het OCMW-werkkader biedt een garantie voor een totaalaanpak: er zijn eerste- en tweedelijnsdiensten waardoor de problematiek van de jongere in zijn geheel benaderd kan worden (financiële, gezondheids-, huisvestings-, schuld- en andere problemen naast de socio-professionele inschakeling). Het werken met plaatselijke antennes bevordert bovendien een buurtgerichte werking.

⁴ Afkorting voor : « Français Langue Etrangère »

2. Het OCMW-kader biedt de mogelijkheid om de begeleiding te kaderen in een verhaal van rechten en plichten en er een zeker « dwingend » aspect aan toe te voegen: aan de basis van iedere begeleiding ligt een financiële steun die voor de jongere vitaal kan zijn en desgevallend gecontractualiseerd kan worden, waarbij aan de jongere (haalbare) verwachtingen gesteld kunnen worden. De begeleiding is dus niet vrijblijvend.

Voordeel:

- van de jongere wordt ook inbreng verwacht in de opbouw van zijn of haar project
 - de jongere heeft steeds een gesprekspartner bij het OCMW (in de rol van begeleider, raadgever, luisterend oor, « opvoeder », « voogd », enzovoort). Er is dus altijd iemand die belang in hem stelt en hem desgevallend een andere stem en een andere visie kan laten horen dan dat wat hij hoort en ziet in het thuismilieu, de vriendenkring, de buurt.
3. De trajectmatige aanpak binnen de socio-professionele inschakeling:
 - het gaat over een gestructureerd traject
 - het gaat over een systematische aanpak: iedereen komt ervoor in aanmerking (behalve in geval van gezondheids- en billijkheidsredenen).
 4. Het werken met gespecialiseerde diensten:
 - veelheid van diploma's (gericht op de specifieke werking van de dienst bij de begeleider) maakt een gerichte en tevens multidisciplinaire aanpak mogelijk
 - staat de opbouw van een vertrouwensrelatie niet in de weg (vermits traject op maat verloopt en voor iedere fase de nodige tijd wordt genomen)
 - is verrijkend voor de jongere om met meerdere intervenanten in aanraking te komen, wetend dat de maatschappelijk werker van de eerste lijn er altijd voor hem is en blijft als vast aanspreekpunt.
 5. De functie van projectfacilitator: werkt mét (en niet voor) de OCMW-gerechtigde om samen met hem een haalbaar beroepsproject uit te werken. Dit project moet haalbaar zijn, zowel in het licht van de arbeidsmarkt als in hoofde van de jongere en hij/zij moet het zich eigen maken, zodat hij het zelf wil en er zich verantwoordelijk voor gaat voelen. Het gegeven dat de jongere zich zijn project toe-eigent, verhoogt enorm de slaagkansen ervan. Tevens moet het project duurzame perspectieven bieden inzake inschakeling in het arbeidsproces.

Sterke punten van deze functie:

- brengt de jongere werkelijkheidszin bij (wat vraagt de arbeidswereld? Wat zijn de mogelijkheden en beperkingen?)
- brengt de jongere burgerzin bij (kunnen functioneren in een maatschappij die georganiseerd is rond betalende arbeid)
- verruimt zijn horizon (hem mogelijkheden aanreiken waar hij zelf niet aan zou gedacht hebben)

- biedt hem toekomstperspectief en leert hem op termijn te denken – gaat in tegen de wil van de jongere tot onmiddellijke actie en onmiddellijk resultaat
 - leert hem zijn eigen mogelijkheden en vaardigheden kennen en onderkennen (los van diploma's en kwalificaties), wat een positief effect heeft op het zelfbeeld en het zelfvertrouwen én voor het verwerven van een plaats op de arbeidsmarkt
 - De Projectfacilitator kan heel veel betekenen voor de activering van de zogenaamde NEET-jongeren ('Not in Employment, Education or Training').
6. De OCMW-wetgeving biedt, binnen het kader van de artikel 60-maatregel, de mogelijkheid om over een aanbod van arbeidsplaatsen te beschikken, zowel binnen als buiten het OCMW (samenwerking met tewerkstellende partners) en dit gaande van tewerkstelling in de privé-sector tot tewerkstelling in de sociale economie. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om tewerkstelling op maat aan te bieden en geeft de jongere de kans om beroepservaring op te doen en terug aan te sluiten bij de arbeidswereld.
- Deze maatregel vormt bijvoorbeeld voor de NEET-jongeren een enorme troef, die op deze manier arbeidsattitudes verwerven, sociale contacten opbouwen, een positiever zelfbeeld verwerven, belangstelling krijgen voor werk in het algemeen en misschien zelfs voor een opleiding en – wie weet - hun opgedane vaardigheden en competenties laten certificeren.
7. De begeleiding na de artikel 60-tewerkstelling door specifieke coaches: de opgedane beroeps- en andere ervaring (sociale vaardigheden) wordt maximaal gevaloriseerd door de begeleide overdracht naar de arbeidsmarkt en/of de sociale zekerheid.

1.2 Moeilijkheden bij de hulp voor de jongvolwassenen in het OCMW

1. Het werken binnen een gegeven wettelijk kader (OCMW-kader) houdt ook bepaalde beperkingen in:
 - primeren van het recht op maatschappelijke integratie, territoriale bevoegdheid, ...
 - weinig tot géén zicht op de resultaten van het begeleidingswerk (moeilijkheid om als OCMW accuraat zicht te hebben op de redenen van de OCMW-uitstroom)
2. Werken op meerdere lijnen (eerste- en tweedelijnsdiensten) houdt ook beperkingen in: vergt een zéér goede organisatie en communicatie om de holistische benadering van de persoon (de totaalaanpak) te blijven waarborgen
3. Het traject in zijn huidige vorm biedt geen oplossing voor mensen met een groot gebrek aan sociaal kapitaal (« savoir-être »), met geestelijke gezondheidsproblemen, een arbeids- of andere handicap, met een te grote afstand tot de arbeidsmarkt. Hier is er de noodzaak om een gespecialiseerde dienst rond sociale activering in het leven te roepen.

1.3 Socioprofessionele inschakeling vanuit het OCMW

Concrete goede praktijken bij het uitwerken van een beroepsproject

- gelijkstelling van buitenlandse diploma's
- validering van elders verworven competenties (in het buitenland en/of in een verleden)
- deelnemen met de OCMW-gerechtigden aan allerlei initiatieven ter ontdekking/kennismaking van de beroeps- en opleidingswereld (bv. Villages-Métiers Actiris), ook om mobiliteitsgedrag te ontwikkelen en aan te moedigen – “au-delà du canal”.

Studies en Opleidingen

Het OCMW biedt heel veel kansen aan jongeren om zich te vormen: meerdere kansen en herkansingen worden toegelaten, mogelijkheid tot heroriëntering, het aanvangen of hernemen van studies of het volgen van een opleiding op latere leeftijd, brede invulling van financiële tenlastename van studiekosten (bv kinderopvang).

- De Cel Studies en Opleidingen volgt een klein duizendtal personen waarvan meer dan de helft middelbaar onderwijs volgt, met een overwicht van het beroepsonderwijs + 365 Bachelor/Master studenten
- samenwerking met de Mission locale in het kader van het projet JEEP
- Project Cap Ailleurs: werkstage in het buitenland voor jongeren.

Concrete goede praktijken/initiatieven bij de zoektocht naar werk

- Gerichte individuele begeleiding door een gespecialiseerde medewerker, gericht op het zelfredzaam worden van de werkzoekende in zijn zoektocht naar werk
- Actieve prospectie bij bedrijven voor zowel tewerkstelling, stageplaatsen als individuele beroepsopleiding in een onderneming (IBO)
- Instapstages organiseren (intern en extern) voor de jongeren die zich in hun beroepsinschakelingsstage bevinden
- Werkgerichte evenementen aandoen met de OCMW-gerechtigden (Jobbeurzen, Villages-Métiers) om hen te laten kennismaken met deze initiatieven en bijkomend bij hen een mobiliteitsgedrag te ontwikkelen en aan te moedigen
- 'Gezellenstelsel' 16-22 jaar: ambachtsberoepen
- Job Yourself : Jonge zelfstandigen.

Concrete goede praktijken/initiatieven bij de tewerkstelling in het kader van artikel 60

- werken met een grote verscheidenheid aan partners (laat maatwerk toe)
- groot belang van de sociale economie daarin.

Begeleiding post-artikel 60

Is een goede praktijk op zich!

- voortrekkersrol in het verhaal ESF Activation
- samenwerking met de plaatselijke Actirisantenne : het gaat werkelijk over een warme overdracht (met een bijzondere aandacht voor verdere opleiding).

Wat nog?

- Wat we nog zouden kunnen ontwikkelen : project « Ambassadeurs », cf. de bijdrage van Le Foyer in de derde katern van het Armoederapport
- Specifieke cel voor personen die geestelijke gezondheidszorg nodig hebben.

2. Jongvolwassenen in de bijzondere jeugdzorg – SOS jeunes – Quartier Libre en Abaka

Presentatie door Mevrouw Jacqueline Maun (Abaka) en Mevrouw Fatima Zaitouni (SOS Jeunes – Quartier Libre)

Abaka en SOS Jeunes zijn erkend als dienst bijzondere jeugdzorg (federatie Brussel-Wallonië). Deze twee diensten werken zonder mandaat. SOS Jeunes is een hulpverleningsdienst in open milieu (“aide en milieu ouvert”) en Abaka is een bijzonder project. Aangezien er geen mandaat is, kan er direct ingespeeld worden op de vraag van de jongere, zonder dat de interventie moet beantwoorden aan een specifieke opdracht.

Om te komen tot een betere samenwerking met diensten voor volwassenen, werd er in het kader van het actie-onderzoek “meerderjarigheid, een gevreesde overgang?” een netwerk opgericht tussen de verschillende diensten.

2.1 De werking van SOS Jeunes en Abaka

We voorzien in noodopvang voor jongeren (SOS Jeunes 3 nachten, Abaka 2 keer 5 nachten). De diensten liggen beiden in Elsene, maar er wordt gewerkt met jongeren van overal. Van het feit dat er geen mandaat is wordt gebruik gemaakt om de jongere volledig centraal te zetten, met een aangepaste begeleiding naargelang de leeftijd.

2.2 Richtlijnen voor het werk met de jongeren

2.2.1 Onvoorwaardelijk onthaal 24/24 uur

We zijn daar op het moment van de vraag, elke persoon die zich aandient wordt met respect ontvangen, zonder waardeoordeel. Als dienst bijzondere jeugdzorg kunnen we jongeren begeleiden tot de leeftijd van 20 jaar, op voorwaarde dat ze een hulpvraag indienden voor hun 18 jaar. We werken steeds meer met jongeren rond de 18 jaar, in een transitie tussen minder- en meerderjarigheid.

Jongeren kunnen een expliciete vraag hebben, maar dit is niet noodzakelijk. Soms kunnen ze niet onmiddellijk uitdrukken wat ze nodig hebben. We nemen de tijd om samen met hen de situatie te bekijken, en bekijken het globale plaatje. Er wordt niet met een afspraak gewerkt, de jongere kan zich zowel overdag als 's avonds aandienen en we zijn 24 uur op 24 bereikbaar via telefoon. Op deze manier accepteren we het ritme van de jongeren die naar ons komen.

Het is belangrijk om beschikbaar te zijn op het moment dat de jongere in crisis zich aandient. We bieden hen een kader waarin ze veiligheid vinden, waar ze kunnen ademen, nadenken, uitrusten.

Het is cruciaal om ongeacht de persoonlijke geschiedenis van de persoon in moeilijkheden en ongeacht de situatie, altijd te helpen. Het enige gehanteerde criterium is de leeftijdsgrens.

We staan als het ware even stil met de jongere, en dat opent nieuwe mogelijkheden in een maatschappij waar alles snel moet gaan en waar de verwachtingen tegenover hen heel erg hoog zijn (terwijl van de minder kansarme jongeren, er minder verwacht wordt).

Onze teams passen zich aan het tempo van de jongere aan (wat niet vaak gebeurt in de jeugdsector in het algemeen). De sociaal assistenten hebben een flexibel uursysteem, wat toelaat de jongeren te begeleiden in alle stappen die hij moet ondernemen. De flexibiliteit laat eveneens toe om een band te creëren tussen de jongere en de hulpverlener; de hulpverleners kunnen zich aanpassen aan de realiteit van de jongere. Een jongere die bijvoorbeeld alleen is in een appartement en zich eenzaam voelt, kan een bezoek krijgen van een hulpverlener of de jongere kan uitgenodigd worden voor een avondmaaltijd in onze diensten.

2.2.2 Activiteiten als voorwendsel

De informele begeleiding is een belangrijk aspect van de werking. Wanneer jongeren aankomen proberen we niet te opdringerig te zijn, we bieden ze een tas koffie aan, een maaltijd, een activiteit, een fietstocht, een culturele uitstap. Deze activiteiten kunnen zowel individueel als collectief zijn. Bij Abaka bieden we de jongeren die bij ons zijn gekomen pannenkoeken aan, we spelen ping-pong, we zien ze nog vaak terugkomen. Ook diegene die niet langer bij ons overnachten zijn dus welkom. We hebben dus ook de mogelijkheid om jongeren langere tijd op te volgen, we bieden niet enkel huisvesting. De rode draad is dat we niets vragen, maar dat neemt niet weg dat ze ons gaan vertellen over hun problemen, hun ongeluk, Het zijn deze momenten die de noodzakelijk band creëren en die we via deze informele momenten ook kunnen onderhouden.

2.2.3 Begeleiding

Onze twee diensten definiëren zich als algemene diensten. We willen onze hulpverlening niet segmenteren; dit vraagt een sterk netwerk met andere diensten. We kunnen op verschillende domeinen hulp bieden: administratief, school, ontspanning, een luisterend oor, een gesprek, bemiddeling (bij het OCMW, binnen het gezin, enz.)

Een begeleiding impliceert fysieke nabijheid en een zekere band, we moeten kunnen antwoorden op elk type vraag.

Om een goede begeleiding te voorzien, is het belangrijk eerst te luisteren naar de jongere om de vraag goed te begrijpen (in plaats van dingen naar voor te schuiven die in onze ogen het beste zijn en onze eigen waarden op te dringen).

In eerste instantie werken we rond de vraag van de jongere en kunnen we een bespreking of een ontmoeting organiseren, om hem zo te kunnen ondersteunen (bijvoorbeeld bij de bijzondere jeugdzorg, bij de rechtbank, enz.). We vragen ook aan de jongeren om een wens uit te drukken, maar dat is niet gemakkelijk; ze hebben schrik om voor de zoveelste keer teleurgesteld te worden.

De begeleiding is in feite een samenwerking, waarbij een relatie, een band belangrijk is.

Begeleiding wordt ook niet beperkt in de tijd: zolang de jongere om hulp vraagt zullen we hem helpen, in principe tot 20 jaar. Maar in de praktijk zijn er ook jongeren tussen 20-25 jaar die naar ons komen en we nemen bijna altijd de tijd om hen een antwoord te geven of te heroriënteren.

2.2.4 Onderdak als werkingsmiddel

Het onderdak is enkel voor korte tijd (drie nachten bij SOS jeunes, twee keer vijf nachten bij Abaka): we zijn er dus maar voor een bepaalde tijd en onze doelstelling blijft erg bescheiden. We zoeken niet koste wat het kost naar een oplossing, maar laten eerder toe dat de jongere kan nadenken over zijn situatie. De overnachting laat toe om de jongere 24/24 uur te zien en het is verbazingwekkend hoe snel er zich met sommige jongeren een band vormt; bij andere jongeren duurt het langer – we respecteren het persoonlijk ritme van elke jongere. Het korte verblijf heeft een voordeel: de jongeren “installeren” zich niet in onze diensten. We stellen deze verblijfsduur vaak in vraag, maar we denken dat we het best kort houden. Het brengt een zekere druk met zich mee, wat voor sommigen positief kan zijn, er worden sneller beslissingen genomen. Na hun verblijf kunnen ze opnieuw een aanvraag doen: we stellen dan vaak vast dat hun vragen evolueren in de loop van de verschillende verblijven. Een vaststelling is echter klaar en duidelijk: er is een gebrek aan plaatsen voor jongeren binnen de onthaalhuizen.

3. Jongvolwassenen in een onthaalhuis – @home 18-24

Presentatie door Mevrouw Maité Stiévenart, Directrice @Home 18-24

In 2012 opende de vzw Spullenhulp een nieuw onthaalhuis exclusief voor mannen tussen 18 en 24 jaar, gesubsidieerd door de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF).

Dit project vloeide voort uit twee vaststellingen (vanuit het bestaande onthaalhuis in de Provooststraat):

- Een toenemende verjonging van het thuislozenpubliek en dus een toename van de vraag in de grote opvangstructuren. In 2012 was 21 % van de opgevangen personen in de Provooststraat jonger dan 30 jaar
- De bestaande onthaalstructuren zijn slecht aangepast aan de armoedeproblematiek bij jongeren. Enerzijds gaat het vaak om grootschalige structuren en anderzijds worden jongeren niet altijd positief beïnvloed door de ouderen.

@Home wil daarom een aangepast antwoord bieden aan deze jongeren. Er is een capaciteit van 15 bedden. Het onthaalhuis wil jongeren helpen om autonoom te worden, een plaats te vinden in de maatschappij en ze werken zowel individueel als collectief aan een socio-professioneel integratieproject.

De toelatingsvoorwaarden zijn dezelfde als deze in andere onthaalhuizen (identiteitspapieren, aanvaarden intern reglement, ...). De jongeren moeten daarenboven ook een pedagogisch project aanvaarden. Dit pedagogisch project dat binnen @home wordt voorgesteld is erg specifiek, en verschilt sterk van wat elders voorgesteld wordt: het heeft voornamelijk betrekking op het creëren van toekomstperspectieven, waarbij gefocust wordt op het hernemen van studies, vorming, tewerkstelling en het hervinden van zelfstandigheid.

Een andere essentiële pedagogische as heeft betrekking op het dagelijks actieve leven (leren om op te staan, uurschema's te respecteren, ...) en over het deelnemen aan het dagelijks leven in het onthaalhuis door verschillende individuele en collectieve taken op zich te nemen. De jongeren moeten deelnemen aan deze activiteiten volgens een planning en onafhankelijk of ze een andere bezigheid hebben of niet.

De hulpvragers zijn voornamelijk jonge mannen die sinds enkele weken, of zelfs enkele jaren gebroken hebben met hun familie. Zij vertegenwoordigen ongeveer 20 % van de vraag. 30 % zijn jongeren die doorverwezen zijn door de diensten bijzondere jeugdzorg, SOS Jeunes, CEMO, en de overige komen uit diverse hoeken: Centre Ariane, gevangenis, OCMW, andere onthaalhuizen,

3.1 Vijf positieve aspecten

De vzw stelt een aangepaste begeleiding voor, zowel op vlak van infrastructuur (15 bedden) als op vlak van nabijheid met de jongeren. Zowel strengheid, als begrip en luisteren naar elkaar maken deel uit van de dagelijkse werking.

Het pedagogisch project van @home vormt een duidelijke meerwaarde. Wij werken samen met de jongere een overzicht uit van zijn competenties. Zo komen we te weten waar hij staat en wat de mogelijkheden zijn. De jongere wordt geduid op zijn of haar verantwoordelijkheid ten opzichte van zijn of haar situatie, zijn of haar verplichtingen, ... Ze leren om hun tijd te plannen, 's morgens op te staan, een actief dagelijks leven op te bouwen... Bedoeling is om aan de jongere een basis en de nodige middelen mee te geven om een echte autonomie op te bouwen.

Op 10 maanden tijd heeft de vzw haar nut al bewezen. Er zijn ondertussen al honderd vragen gepasseerd voor opvang: 44 jongeren werden opgevangen sinds de opening en drie wonen nu in een appartement; één heeft zijn studies hervat en iemand anders is begonnen met een stage (transitiestage in een onderneming). Momenteel hebben 6 van de 15 jongeren in @home hun studies hervat, 6 anderen zijn een voltijdse opleiding gestart (bouw, elektriciteit, ...).

Werken aan een valorisatie en het zelfvertrouwen is belangrijk en zelfs essentieel in een begeleiding van jongeren naar autonomie en opdat ze een individueel project kunnen opzetten. De educatieve rol van de sociale werkers is essentieel. Bij sommige jongeren worden er echte resultaten geboekt, maar dit wordt telkens voorafgegaan door een intensief werk. Ook hier biedt de specifieke structuur van @Home de mogelijkheid om dit type van begeleiding te voorzien.

Er is tenslotte een gespreksgroep, deze is zeer interessant zowel voor de jongere als voor de ploeg van sociaal assistenten. Daarnaast worden er ontmoetingen georganiseerd met bijvoorbeeld Espace P, een centrum voor gezinsplanning,

3.2 Vijf moeilijkheden

Één van de moeilijkheden ligt zonder twijfel in het gebrek aan mogelijkheden om ervaringen uit te wisselen tussen de diensten omwille van het beroepsgeheim. We denken dan aan diensten zoals de wijkgezondheidscentra, de HP, SOS Jeunes of andere jeugdopvanginitiatieven. We werken allen ten dienste van de jongere en hebben het beste met hen voor; waarom is er dan zoveel wantrouwen tussen verschillende sectoren? Dit heeft er soms zelfs al toe geleid dat we bepaalde aanvragen voor opvang hebben geweigerd.

De jongeren hebben soms een vertekend beeld van de maatschappij, met weinig realiteitszin. Het vraagt veel energie om hieraan te werken. Ze hebben een grote nood aan geld en meestal zijn ze laaggediplomeerd.

De schoolafhaak is een groot probleem. Drie vierde van de opgevangen jongeren bij @home hebben hun secundaire school niet afgemaakt. Dit maakt dat ze geen diploma hebben en geen toegang tot andere opleidingen. Het hernemen van studies lijkt voor hen onmogelijk na een aantal jaren afwezig geweest te zijn van de schoolbanken. Daarom is het belangrijk te werken aan hun eigenwaarde en zelfvertrouwen.

Ze geven de voorkeur aan interimwerk of een korte opleiding, vaak laaggeschoold, om zo snel mogelijk geld te kunnen verdienen. Maar dit maakt dat ze niet kiezen voor iets wat ze echt willen.

Het internet wordt door veel jongeren op een problematische manier gebruikt. Men gebruikt het enkel voor het plezier. Ze kunnen overweg met verschillende programma's als Facebook, maar ze kunnen nog geen adres opzoeken op het internet als ze ergens moeten gaan solliciteren.

Tenslotte, een tekort aan personeel. @home heeft 5 voltijdse medewerkers voor een werk dat 24/24uur doorgaat en 7/7. Ideaal gezien zou dit werk met twee personen extra gedaan moeten worden (één extra persoon voor de dag en één voor 's nachts).

4. Jongvolwassenen inschakelen op de arbeidsmarkt – Groep Intro

De Heerr Lieven Monserez, Directeur de Groep Intro, regio Brussel

Groep Intro is een opleidings- en vormingsorganisatie voor kansengroepen. Er worden kansengroepen opgevangen die elders uit de boot vallen (zoals bij de VDAB opleidingen, leren en werken in het onderwijs, de trajectbegeleiding van Actiris, of voor ex-gedetineerden). Het is de bedoeling dat kansengroepen Groep Intro overal tegenkomen.

4.1 De drie krachtlijnen van Groep Intro

4.1.1 Integraal en geïntegreerd werken

Groep Intro ging dertig jaar geleden van start als een levensschool, niet alleen gericht op arbeid en onderwijs, maar wel gericht op de persoon. Kansarme jongeren die bij ons komen, moeten geholpen worden als persoon, ongeacht het beleidsdomein waarin we gefinancierd worden. Zo heeft het bijvoorbeeld geen zin om een sollicitatietraining op te starten met iemand die met een drugsverslaving kampt. Het is zowel verloren tijd voor de medewerker, de cliënt als de latere werkgever. Het is belangrijk om eerst de drugsverslaving op te lossen, ook al valt de drugsproblematiek buiten de strikte bevoegdheid van een opleidingscentrum of van een arbeidsbemiddelingdienst als Actiris. Werkgevers vragen vaak aan Groep Intro om te werken rond attitudes. Het heeft echter geen zin om een opleidingstraject “attitude” op te starten. Attitude moet wel geïntegreerd worden in het hele opleidingstraject. De opleidingen bouw starten bijvoorbeeld om 7 uur 's morgens, net zoals werknemers in de bouwsector om 7 uur moeten starten. Wanneer ze dat tijdens de opleiding in de praktijk kunnen brengen, is er geen enkele reden waarom ze dat later op de werkvloer niet meer zouden kunnen.

4.1.2 Samenwerken en groepsgericht werken

Kennis zit niet alleen bij de lesgevers, maar ook bij de jongvolwassenen. Deze kennis moet gebruikt worden en door deze kennis en de kracht van de jongeren zelf te gebruiken kan er automatisch aansluiting gevonden worden met hun leefwereld.

Omgaan met kritiek is bijvoorbeeld erg moeilijk voor vele jongvolwassenen. Wanneer de lesgever voor metsen een oefening moet beoordelen, laat hij vaak de beoordeling over aan de andere cursisten die zich meestal erg kritisch uiten over het geleverde werk. Het is dan aan de lesgever om de cursisten erop te wijzen dat ze moeten beginnen met te zeggen wat allemaal wel goed is, om pas daarna te kijken wat beter kan.

4.1.3 Niet vanuit de klacht vertrekken, maar vanuit de kracht

Ook als opleidingsorganisatie is het mogelijk om te starten vanuit wat de mensen al kunnen, in plaats van wat ze nog moeten leren. Dat wil wel zeggen dat men samen met de jongeren op zoek moet gaan naar hun eigen kracht. Vaak onderschatten jongeren zichzelf.

Wanneer een jongere bijvoorbeeld moeite heeft om op tijd te komen, dan gaan we samen met hem op zoek naar plekken waar ze er wel in slagen om op te tijd te komen, dit kan bijvoorbeeld de voetbalmatch op zondag zijn. Uit deze oefening leren we dat ze geen probleem hebben met tijdsbeleving, maar wel dat ze geen ervaring hebben in het op tijd komen voor een opleiding of voor een job. Deze ervaring kunnen ze opdoen tijdens ons leertraject waarna ze het zonder veel moeite kunnen inzetten op de werkplek.

4.2 De veelzijdigheid van Groep Intro

Groep Intro is een kruispuntorganisatie, er wordt niet op slechts één beleidsdomein gewerkt. Groep Intro biedt opleidingen aan, onderwijs, er wordt gewerkt met justitie, enz. Hiervoor is communicatie tussen de verschillende domeinen essentieel. Alleen zo kan er integraal op de hele persoon gewerkt worden en niet op slechts één deelaspect.

Elke opleiding binnen groep Intro werkt met drie types vormingwerkers: iemand die sociale school gevolgd heeft, iemand die uit de praktijk komt en een trajectbegeleider. Deze laatste moet de brug maken met de werkgevers. Deze manier van werken zorgt voor hoge uitstroomcijfers: 70 % van de mensen die een opleiding gevolgd hebben, vinden werk en deze hoge uitstroomcijfers zijn een rechtstreeks gevolg van divers en multidisciplinair te werken. Zonder deze diversiteit zou het systeem niet werken: met twee sociaal cultureel werkers zou iedereen toegang krijgen tot de opleiding, maar leert niemand metsen; twee technische instructeurs zou ons kansenpubliek veel minder de kans geven om te starten. Er moet vanuit verschillende invalshoeken naar de persoon gekeken worden om zo de kracht die in de persoon schuilt optimaal te benutten.

Als organisatie is meertaligheid belangrijk, en dan gaat het niet om Nederlands of Frans. Het gaat om de taal te spreken van zowel uw cliënten als de werkgevers. We spelen de rol van communicatiebrug. Bij werkgevers is het bijvoorbeeld belangrijk om te doen wat je belooft, dat kunnen we bereiken na dertig jaar ervaring, kennis en via ons netwerk.

Groep Intro steekt de hand uit naar VDAB, Actiris en onderwijs om samen met die jongeren te werken. Uw hand uitsteken betekent ook zich kwetsbaar opstellen, dingen uitproberen, durven te mislukken en daaruit te leren. Die kansen krijgt het terrein echter steeds minder. De organisaties worden steeds meer uitvoerder van een overheidsbeleid en krijgen niet meer de kans om vernieuwende dingen te doen.

Net zoals de jongeren, heeft ook een organisatie tijd, ruimte en vertrouwen nodig.

4.3 Jongeren een plaats geven binnen Groep Intro

In de toekomst wil Groep Intro meer inzetten op jongeren. De gemiddelde leeftijd van de cliënten bedraagt 30 jaar (in Vlaanderen zelfs 33 jaar). In het verhaal van transitie betekent dertig jaar echter dat de mensen al heel lang in een grijze zone zitten. Ze hebben tussen hun 18 en 20 jaar de school verlaten en komen pas een tiental jaar later bij ons terecht. Om te verjongen willen we twee sporen begaan. Enerzijds meer kansen bieden aan jongeren binnen de bestaande trajecten en anderzijds specifieke trajecten voor jongeren uitbouwen.

Bij jongeren is het belangrijk om vindplaatsgericht werken. De drempel is bij jongeren immers te hoog om zelf de stap naar de opleidingsorganisatie te zetten; de jongeren zijn veel minder mobiel dan dat we denken. Wij willen vormingen aanbieden in hun omgeving, dit maakt het ook veel gemakkelijker om rekening te houden met hun interesse en leefwereld.

Daarnaast moet men met jongeren veel meer aanklappend werken. Jongeren zijn als het ware getraind in het uitdagen. Vaak willen ze bewijzen dat ook wij hen in de steek gaan laten. Het is dan belangrijk om wel te kunnen bijsturen waar nodig, maar ook om hen niet te laten vallen. Na een schorsing komt er bijvoorbeeld een herstelgesprek waarna het traject weer kan opgenomen worden, of waarna een verdere werking met de jongeren wordt voorzien via anderen.

Tot slot moet aan jongeren tijd, ruimte en vertrouwen gegeven worden. Een spreekwoord verduidelijkt dit: *“gras groeit niet door er harder aan te trekken, gras groeit door het tijd te geven, meststof, water en licht en zal sowieso zijn eigen tempo volgen.”* We moeten klaar staan op het moment dat de jongere er klaar voor is, alles wat vroeger gebeurt, is verloren moeite.

III. WERKPISTES BEDISCUSSIEERD TIJDENS DE RONDE Tafel

Tijd, ruimte en plaats

Jongeren hebben tijd, ruimte en plaats nodig om zich te ontwikkelen, om met vallen en opstaan een eigen autonoom leven op te bouwen. Opleidingen, vormingen of tewerkstellingstrajecten hebben pas hun tijd als de tijd daar is.

Hetzelfde geldt voor organisaties. Ook zij moeten creatief aan de slag kunnen gaan en uitzoeken wat wel en wat niet werkt. Een organisatie of een activiteit moet kunnen groeien, de vruchten van deze inspanningen worden immers soms pas veel later geplukt.

Integraal en transversaal werken

De jongere is een persoon met vele interesses, vragen, noden, kwaliteiten, werken met een persoon is anders dan werken rond een problematiek. Om de persoon als geheel te benaderen moeten er contacten gelegd worden met andere organisaties.

Preventie

Het heeft geen zin om te wachten tot hun 18 om rond autonomie te werken. Er moet al veel vroeger in termen van transitie gedacht worden. Er moet nagedacht worden op welke plaatsen preventieve of vooruitziende maatregelen genomen kunnen worden. Zo kan het gezin, de school of het buurthuis een belangrijke rol spelen.

Grijze zone

Jongeren bevinden zich al te veel in een zogenaamde grijze zone. Deze moet zo nuttig mogelijk ingevuld worden. De activiteiten moeten zo nauw mogelijk aansluiten bij de leefwereld van de jongere en creativiteit mogelijk maken.

Niemand uitsluiten

Iedereen moet een kans krijgen. Het is belangrijk ook jongeren onder invloed van alcohol en drugs niet uit te sluiten, en projecten niet enkel te richten op die jongeren die de hoogste slaagkansen optekenen.

Aandacht voor gender

Is het thematisch rapport enkel representatief voor de jonge mannen tussen 18 en 24 jaar? Deze vraag is niet gesteld, maar kan interessante pistes opleveren. In welke mate zijn de jonge vrouwen vertegenwoordigd?

BIJLAGE I: DEELNEMERS AAN DE RONDE Tafel

	Naam	Voornaam	Organisatie	@
1	AHIDAR	Fouad	Brussels Hoofdstedelijk Parlement	fahidar@bruparl.irisnet.be
2	AKATSHI	Ursule	Brussels Parlement	akatshi@ulb.ac.be
3	AKOUZ	Mustapha	Kabinet R. Vervoort	makouz@vervoort.irisnet.be
4	ALLEGAERT	Thomas	sp.a-fractie - Brussels Hoofdstedelijk Parlement	tallegaert@bruparl.irisnet.be
5	BAKHAI	Nacim	OCMW Schaerbeek	secretariatsas@cpas-schaerbeek.be
6	BASTIN	Sélénéa	Mission Locale de Saint-Gilles	s.bastin@mlsg.irisnet.be
7	BEECKMAN	Martine	OCMW Watermael-Boitsfort	martine.beeckman@publilink.be
8	BENHAMOU	Belchaire	Home Baudouin	-
9	BLANCKE	Birger	Bico-Federatie	bico.federatie@skynet.be
10	BOON FALLEUR	Huguette	Maison d'accueil « Le chant d'Oiseau »	huguette.boon.falleur@skynet.be
11	BRAECKMAN	Dominique	Brussels Parlement	dominique.braeckman@ECOLO.BE
12	BRIKE	Xavier	SOS Jeunes Quartier Libre	xavier.brike@gmail.com
13	BURGUET	Damien	ATD-Quart-Monde	damien.burguet@quartmonde.be
14	CACCIA DOMINIONI	Leopoldina	Bruxelles-Formation	l.cacciadominioni@bruxellesformation.be
15	CARTHE	Michèle	Brussels Parlement	mcarthe@parlbru.irisnet.be
16	COLSON	Michel	Brussels Parlement	michel.colson@fdf.be
17	CULOT	Jean-François	OCMW Berchem-St-Agathe	jfculot@cpasberchem.irisnet.be
18	DAENENS	Sabine	Kabinet B. Grouwels	sdaenens@grouwels.irisnet.be
19	DAHMANE	Aziz	Service de prévention de Saint-Gilles	-
20	DARDENNE	Olivia	La Strada	odardenne@lastrada.irisnet.be
21	DE DECKER	Benoit	Solidarcité	direction@solidarcite.be
22	DE FOY	Tanguy	Département "Adolescents et Jeunes Adultes", Centre Chapelle-aux-Champs	tanguy.defoy@apsyucl.be
23	DE HAEN	Jan	Brusselse cel diversiteit	jdehaen@actiris.be
24	DE SWAEF	Nathalie	Groen - Brussels Parlement	Nathalie.DeSwaef@groen.be
25	DECLERCQ	Sonia	SOS Jeunes Quartier Libre	-
26	DEFRANCE	Sébastien	OCMW Jette	sebastien.defrance@publilink.be
27	DEGUERRY	Murielle	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	mdeguerry@ccc.irisnet.be
28	DEMOULIN	Laurent	asbl Diogènes	asbldiogenesvzw@hotmail.com
29	DESLAGMULDER	Christine	OCMW Schaerbeek	secretariatsas@cpas-schaerbeek.be
30	DESMEDT	Samuel	Fédération Wallonie-Bruxelles	samuel.desmedt@cfwb.be
31	DETRY	Jacqueline	DGAJ	jacqueline.detry@cfwb.be
32	DETRY	Isabelle	Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie	isabelle.detry@just.fgov.be
33	DEVOS	Thomas	JES	thomas.devos@jes.be

34	DIRIX	Anne	Brussels Parlement	anne.dirix@ecolo.be
35	DROUART	Jérémie	Kabinet C. Doulkeridis	jdrouart@doulkeridis.irisnet.be
36	DUPUIS	Françoise	Brussels Parlement	fdupuis@parlbru.irisnet.be
37	DUSSART	Valérie	COCOF - service Phare	-
38	EDDEBBARH	Mounir	service de prévention de Saint-Gilles	meddebarh@stgilles.irisnet.be
39	EL JAOUHARI	Zinab	Kabinet I. Lieten	zinab.eljaouhari@vlaanderen.be
40	ENGLERT	Marion	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	menglert@ccc.irisnet.be
41	ETIENNE	Isabelle	Services d'aide aux Justiciables Cocom - La Strada	ietienne@lastrada.irisnet.be
42	FALASCHI	Marco	CEFA de St-Gilles	marco.falaschi.r66@gmail.com
43	FEDI	Namuezi	Habitat et Humanisme	namuezi@habitat-humanisme.be
44	FEYAERTS	Gille	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	gfeyaerts@ggc.irisnet.be
45	FRERE	Christine	Centre de planning familial La Famille Heureuse	Christine9520@hotmail.com
46	GAJEWSKI	Céline	CEFA de St-Gilles	pms.cefa.stgilles@gmail.com
47	GATTI	Olivier	CEMO-KAP	olivier.gatti@cemoasbl.be
48	GERADIN	François	FeBISP	geradin@febisp.be
49	GEUENS	Sophie	Service de Réinsertion Sociale	geuens.srs@gmail.com
50	GITTENAER	Anke	Gevangenis Sint-Gillis – Vlaamse Overheid	anke.gittenaer@wvg.vlaanderen.be
51	GOBERT	Dominique	OCMW Schaerbeek	
52	GODART	Sébastien	CEMO-KAP	sebastien.godart@cemoasbl.be
53	GREGOIRE	Fabrice	Home Baudouin	-
54	GUEDOUH	Sabah	OCMW Sint-Joost-ten-Node	-
55	GUILLAUD	Véronique		veronique.guillaud@ors.bgc.be
56	HALLEZ	Gilles	CASG WOLU-SERVICES	ghallez.casg.woluserVICES@telenet.be
57	HARRAGA	Hassan	Maison de l'emploi et de la formation	hassan.harraga@mefbruxelles.be
58	HENRY	Geneviève	Home Baudouin	carmen.lopez@homebaudouin.be
59	JACOBS	Aline	Fami-Home	mallorie.vandennyden@yahoo.fr
60	KAABOUN	Abou Bakr	Peterbos	bkaaboun@anderlecht.irisnet.be
61	KESTEMAN	Michel	Espace social Télé-Service	direction@tele-service.be
62	KULCSAR	Myrrhine	OCMW Sint-Gillis – Sociale coordinatië	mkul@cpasstgilles.irisnet.be
63	LAHLALI	Mohamed	Kabinet R. Madrane	mlahlali@madrane.irisnet.be
64	LE GRELLE	Aurélié	OCMW Watermaal-Bosvoorde	aurelie.legrelle@publilink.be
65	LINCHAMPS	Jean-Louis	La Strada	jllinchamps@lastrada.irisnet.be
66	LUYTEN	Sarah	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	sluyten@ggc.irisnet.be
67	MALCHAIR	Corinne	URIAS - Unité de Recherche en Ingénierie et Action Sociale	cmalchair.pro@gmail.com
68	MANDANE	Annick	COCOF - Affaires sociales et santé	amandane@cocof.irisnet.be
69	MARTENS	Tina	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	tina.martens@publilink.be
70	MARTENS	Johan	Samenlevingsopbouw Brussel	johan.martens@samenlevingsopbouw.be
71	MAUN	Jacqueline	Abaka	jacqmaun@abaka.be
72	MELKEBEKE	Stéphanie	Rock the City ASBL	Stephanie.Melkebeke@rockthecity.be

73	MIGISHA	Pierre	Brussels Parlement	pierre@migisha.be
74	MILIS	Ann	Vrienden van het Huizeke	ann.vrienden.huizeke@skynet.be
75	MONDELAERS	Nicole	Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad vzw	nicole.mondelaers@bwr.be
76	MONSEREZ	Lieven	Groep Intro	lieven.monserez@groepintro.be
77	MOTTEUX-ABELOOS	Martine	Kabinet B. Grouwels	mmotteux@grouwels.irisnet.be
78	MULUMBA	Johanna	Jeunes CSC	u99jml@acv-csc.be
79	NIUWENHUYS	Céline	FDSS	celine.nieuwenhuys@fdss.be
80	NOEL	Laurence	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	lnoel@ccc.irisnet.be
81	NOTREDAME	Luc	Kabinet E. Huytebroeck	lnotredame@huytebroeck.irisnet.be
82	NOUEL	Martine	CAW Archipel - Puerto VZW	martine.nouel@archipel.be
83	ODDIE	Deborah	A.M.A	d.oddie@ama.be
84	OZDEMIR	Ayten	OCMW Schaerbeek	secretariatsas@cpas-schaerbeek.be
85	PAHUD	Solveig	CMDC	spahud@cdcs-cmdc.be
86	PATERNOSTRE	Brigitte	GGC	bpaternostre@ccc.irisnet.be
87	PEETERS	Harold	OCMW Anderlecht	harold.peeters@cpas-anderlecht.be
88	PERDAENS	Annette	Observatorium voor Gezondheid en Welzijn	aperdaens@ccc.irisnet.be
89	PHILIPPOT	Joëlle	GGC	jphilippot@ccc.irisnet.be
90	PIERRET	Nathalie	MBHG – Directie Huisvesting	NPierret@mrbc.irisnet.be
91	POELMAN - VERBIST	Marie-Luce	Jurist	ml.verbist@poelmanjf.be
92	POLSPOEL	Liesbeth	Brussels Hoofdstedelijk Parlement	lpolspoel@bruparl.irisnet.be
93	ROBERT	Edith	OCMW Sint-Gillis	erob@cpasstgilles.irisnet.be
94	ROBERTI	Stéphane	Voorzitter – OCMW Vorst	stephane.roberti@publilink.be
95	ROBIN	Lien	Gemeente Koekelberg - Dienst Tewerkstelling	lrobin@koekelberg.irisnet.be
96	ROSEMS	Truus	Groen	Truus.Roesems@groen.be
97	ROUSSEAU	Pierre-Michel	Sociale Coördinatie OCMW Elsene	pierremichel.rousseau@cpasxl.irisnet.be
98	ROUSSEL	Christophe	Gemeente Vorst - Grootstedenbeleid	ChristopheRoussel@forest.irisnet.be
99	RUDOLPH	Tinaïg	Service de Réinsertion Sociale	rudolph.srs@gmail.com
100	SAAVEDRA ULLOA	Andres	Direction générale de l'aide à la jeunesse	andres.saavedra@cfwb.be
101	SANDRA	André	Comité de citoyens sans emploi ASBL	andre.sandra@onem.be
102	SENHADJI	Khadija	Observatoire bruxellois de l'Emploi	ksenhadji@actiris.be
103	SIDIBE	Fatoumata	Brussels Parlement	fsidibe@parlbru.irisnet.be
104	STIEVENART	Maïté	Spullenhulp	stievenart@petitsriens.be
105	TALON	Jocelyne		jocelynetalon@hotmail.com
106	TAMIGNIAU	Cécile	Maison d'accueil « Le chant d'Oiseau »	cecile.tamigniau@vgz-co.be
107	THONON	Marie	Kabinet E. Huytebroeck - Cellule Aide à la jeunesse	Marie.THONON@gov.cfwb.be
108	THYS	Stéphane	Observatoire bruxellois de l'Emploi	sthys@actiris.be
109	TOLLEY	Malko	OCMW Brussel	mtolley@cpasbru.irisnet.be
110	TRIFAU	Christelle	Service Droit des Jeunes	ct@sdj.be
111	TRIPS	Alexandra	Fami-Home	mallorie.vandennyden@yahoo.fr

112	VAN DE WIEL	Angela	Samenlevingsopbouw Brussel vzw	angela.vandewiel@samenvlevingsopbouw.be
113	VAN NIEUWENBORGH	Aurélie	Bico-Federatie	bico.federatie@skynet.be
114	VAN RANSBEECK	Gert	OCMW Brussel	gvanransbeeck@cpasbru.irisnet.be
115	VAN RYMENANT	Catherine	OCMW Brussel	cvanrymenant@cpasbru.irisnet.be
116	VANDENHOVE	Roland	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	deborah.hannaert@publilink.be
117	VANWISSEN	Amélie	OCMW Sint-Joost-ten-Node	-
118	VERBIST	Yolande	SOS Jeunes Quartier Libre	
119	VERGARA	Francisco	Home Baudouin	-
120	VERLENT	Christel	Service de Réinsertion Sociale	verlent.srs@gmail.com
121	VINIKAS	Bruno	Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté	bruno.vinikas@skynet.be
122	VITALI	Rocco	Forum bruxellois de lutte contre la pauvreté	vitali@fbfp.be ; vitalirocco@gmail.com
123	VOETS	Mathieu	Vlaamse Gemeenschapscommissie - Algemene directie welzijn, gezondheid en gezin	mathieu.voets@vgc.be
124	WALRAVENS	Anne	APO	annewalravens@hotmail.com
125	WILLAERT	Alain	CBCS	awillaert@cbcs.be
126	ZAITOUNI	Fatima	SOS Jeunes Quartier Libre	fatima.zaitouni@sosjeunes.be
127			CES-Université St Louis	-

Synthese van de rondetafel

BRUSSELS ARMOEDERAPPORT 2012

De rondetafel wordt georganiseerd naar aanleiding van de tweejaarlijkse publicatie van het Brussels armoederapport. Op deze rondetafel worden de conclusies van het rapport publiek besproken met alle betrokken actoren en worden er werkpistes geformuleerd voor de beleidsmakers. Deze werkpistes moeten het parlementair debat voeden en zo het beleid aanzetten tot acties in de strijd tegen armoede.

Een divers publiek wordt uitgenodigd op de rondetafel: de Brusselse parlementsleden en ministers, de lokale beleidsmakers van de gemeenten en de OCMW's, sociale hulpverleners, mensen die met armoede geconfronteerd worden, administraties en andere geïnteresseerden.

Dit jaar werd het debat georganiseerd rond het thema "Jongeren in transitie, volwassenen in wording". Zowel het thematisch rapport als het actieplan werden er voorgesteld. Daarnaast werden er vertegenwoordigers van vijf organisaties/diensten uitgenodigd die hun werking met jongvolwassenen kwamen toelichten: het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek, het onthaalhuis @home 18-24, Groep Intro, Abaka en SOS Jeunes.

Deze synthese van de rondetafel herneemt de inhoud van de presentaties en de reacties van het publiek.

www.observatbru.be

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.

Ce document est également disponible en français sous le titre :
"Synthèse de la table ronde. Rapport bruxellois sur l'état de la pauvreté 2012"